

Roken en fertiliteit

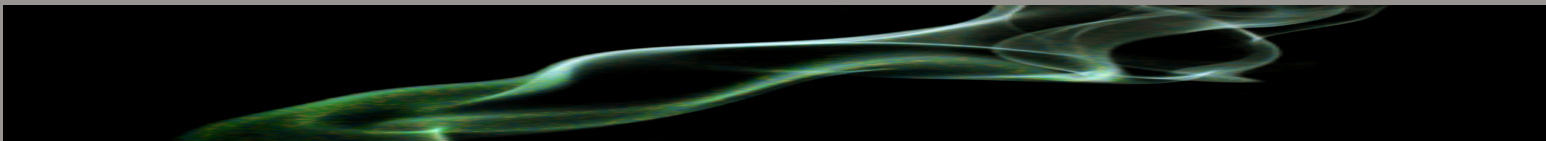
Huisartsensymposium 19 maart 2011

Ingrid Inion

CRG ZNA Middelheim

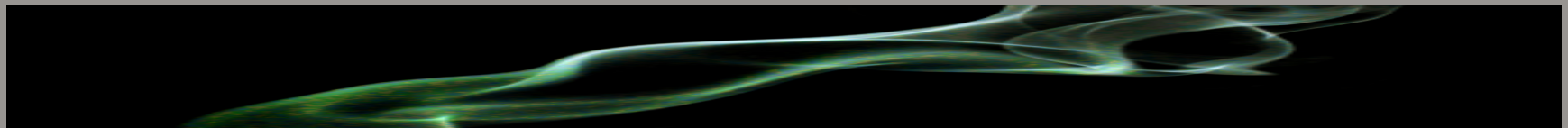
Tabakabusus: algemeen

- $\frac{1}{3}$ wereldpopulatie ≥ 15 j rookt (WHO1997)
- Prevalentie (gerapporteerd) roken in subfertiële populatie: 12%- 23%
- Zwakte studies mbt effecten roken:
vele confounders, zelf-gerapporteerd tabak gebruik

Effect roken ♀♂ op fertiliteit

- Duur tot conceptie
- Ovariële folliculaire reserve/semen kwaliteit
- ART: eicel, embryo, endometrium, zwangersch.kans
- Gametogenese: sperma, eicel
- Vroege zwangerschap
- Nageslacht

Duur tot Conceptie

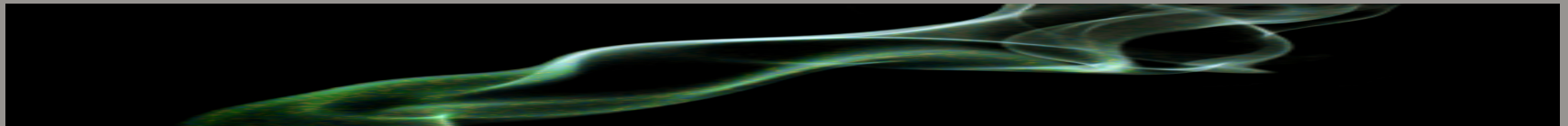
Meta analyse: Augood 1998 :

Large scale population based study: Hull 2000:

Duur tot conceptie > 1 jaar :

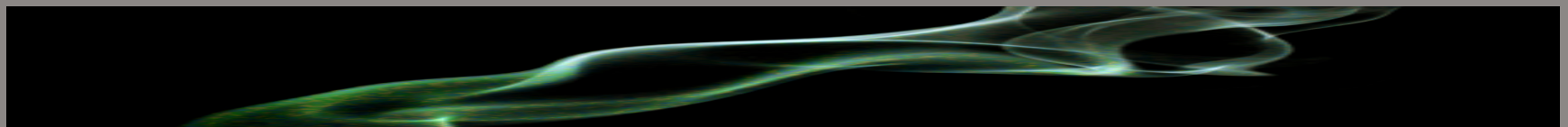
1,5 tot 2x meer bij ♀ rokers

± idem voor passief roken (PR)!

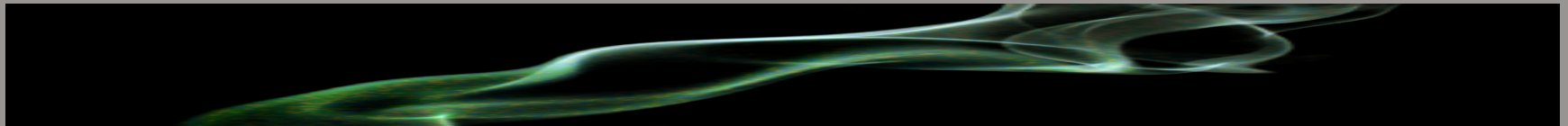
Ovariele follikel reserve

- Roken versnelt (dosis-afhankelijk) ovariële follikel depletie:
menopauze: 1-4j vroeger bij R dan bij NR!
(Mattison et al 1989, Baron et al 1990, Adena et al 1982)
- Roken: ↓ **oestrogeen secretie** (Schulman et al, 1999)
  - Interferentie met biosynthese oestrogenen (Jensen et al, 1985)
  - = gelinkt aan vroegere start menopauze (Jick et al, 1977)

Ovariële follikel reserve

- **Roken verhoogt basaal FSH:**
  - **Basaal FSH: 66% ↑ in AR en 39%↑ in PR**
(Cooper et al,1995)
  - **Rokers in IVF-cycli: ↑ basaal FSH**
(El Nemr et al, 1998)
- **Clomiphene Citrate Challenge test:**
  - **↑ abnormaal bij R** (Sharara et al,1994)

Ovariële follikel reserve

- **Roken en AMH: tegengestelde resultaten**

bij vrouwen met normale reproductieve voorgeschiedenis:

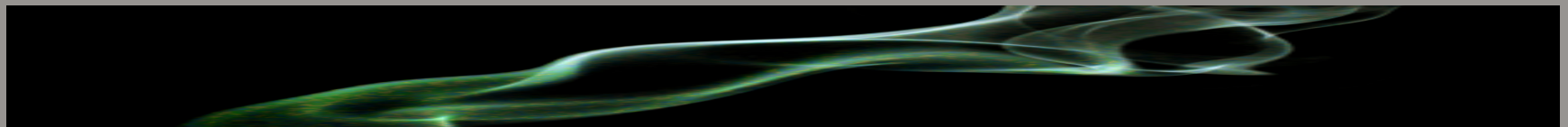
- **20-49j: geen verschil actieve rokers versus NR**

(Dafopoulos A, 2010)

- **38-50j:**

Actieve rokers: significante ↓ 44% AMH waarden
tov 'nooit'-rokers (niet dosis afhankelijk noch
'rookjaren' afhankelijk)

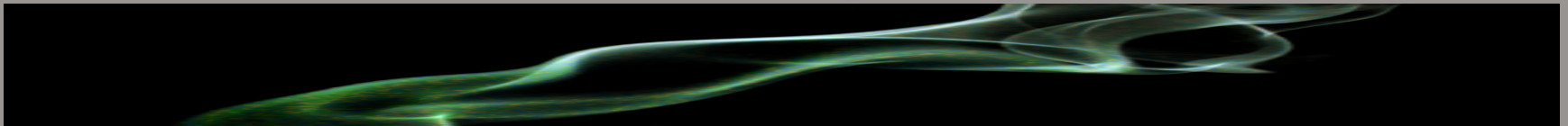
(Plante, 2010)

Semen parameters

- Talrijke studies: review: Vine et al, 1996:

↓ **conc**, ↓ **motiliteit**, ↑ **abn morphologie**

QUALITY AMERICA

SIGARETTEN
CIGARETTES

25

I'm so cool
I look really
grown up!

I'm so grown up
I look really
ten years
older already!

QUALITY AMERICAN BLEND

**Roken kan het sperma
beschadigen en vermindert
de vruchtbaarheid**

**Fumer peut nuire
aux spermatozoïdes
et réduit la fertilité**

**Rauchen kann die
Spermatozoen schädigen
und schränkt
die Fruchtbarkeit ein**

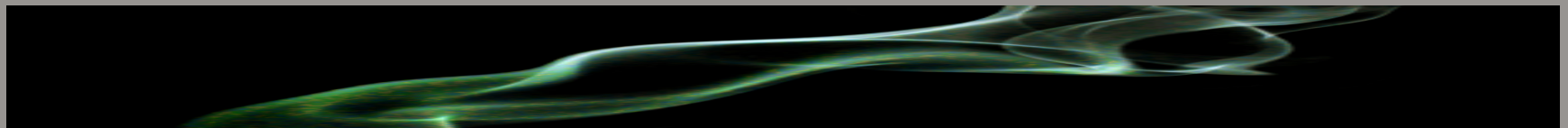
Resultaat ART

- **3 meta-analysen + prospectieve studie**

Augood et al, 1998, Hughes et al, 1996, Feichtinger et al, 1997, Klonoff-Cohen et al, 2001

bij ♀R:

± 2x meer IVF-cycli nodig voor conceptie

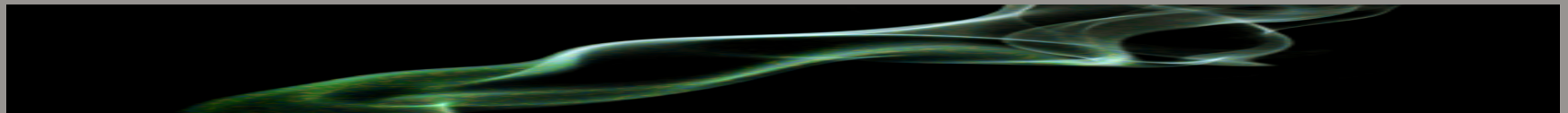

Resultaat ART

- Talrijke studies: verschillen in resultaten

- ↑ verbruik gonadotrofines
- ↓ oestradiol
- ↓ eicellen
- ↑ geannuleerde cycli
- ↓ fertilisatie
- ↓ implantatie
- ↑ miskramen

Hughes et al, 1996, Cooper et al, 1995, Klonoff-Cohen et al 2001, Feichtinger et al, 1997, Van Voorhis et al, 1996, Sterzik et la 1996

Resultaat ART

- Meer recent: Fuentes et al, 2010

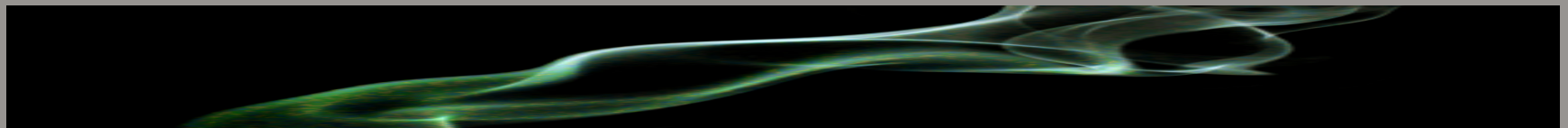
Recent rookgedrag ♀ : (gemeten via cotinine gehalte in follikelvocht/serum)

implantatie kans: idem voor R

↓ eicellen

Recent rookgedrag ♂ : (gemeten via cotinine gehalte in serum)

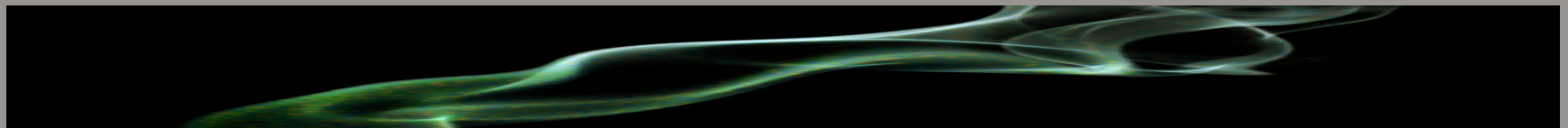
↓ live birth rates (gecorrigeerd voor confounders)

Resultaat ART

- effect roken: **meer meetbaar bij ‘oudere’ ♀ in behandeling**

Hughes et al, 1996, Sharara et al, 1994, Zenzes et al, 1997, Joesbury et al, 1998

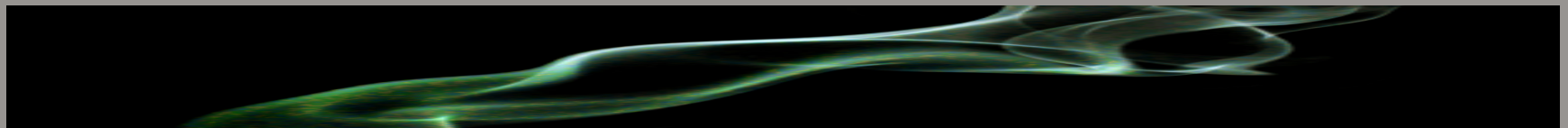
Eicel in ART

- **toxines gedetecteerd in follikelvocht:**

→ Direct toxisch effect?

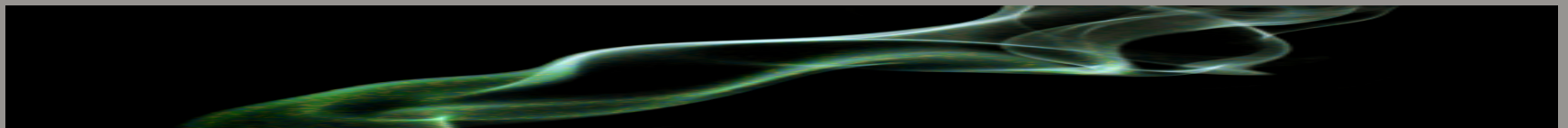
- Accumulatie Cadmium (= toxine) in follikelvocht bij R
- Cotinine (metaboliet nicotine) is ↑ in follikels van actieve R en passieve R

Zenzes et al, 1995 en 1996

Endometrium in ART

- **Uteriene ‘ontvankelijkheid’**: eicel-donatie cycli:
zwangerschapskans ↓ **in rokende acceptoren**
(Soares et al, 2007)

Gametogenese

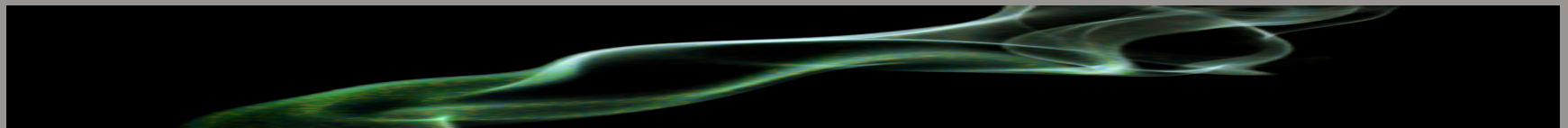
Effect roken op:

- **meiotische maturatie van gameten**
- **mitochondriaal en nucleaire DNA-beschadiging**

Risico op beschadiging van geslachtscellen door externe factoren: ↑ bij ♂ dan bij ♀:

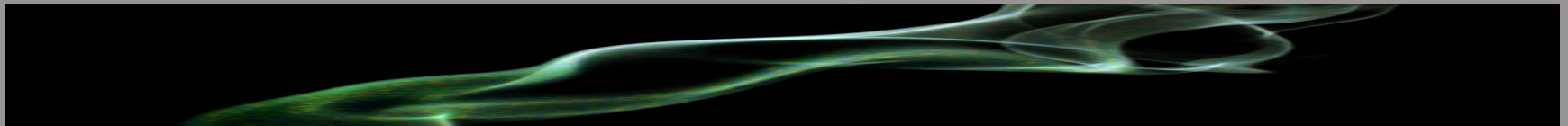
(continue productie sperma ↔ ‘meiotic arrest’ en ‘DNA repair’ systeem vóór fertilisatie eicellen)

(Zenzes Hum Reprod Update 2000:review)

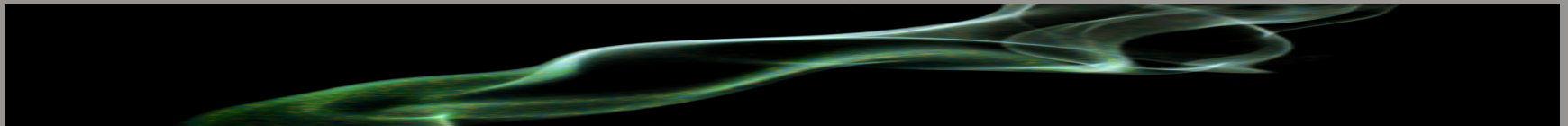
Gametogenese

- **meiotische maturatie van gameten**
verstoring van meiotische spilfiguur:
binding toxische alkaloiden aan tubulinestructuur
  - ↑ diploïde eicellen (geen uitstoten van eerste poollichaamje) en dus ↑ triploïde zygoten
  - ↑ disomische spermatozoa(Zenzes et al, 1995)

Gametogenese

- **mitochondriaal en nucleaire DNA-beschadiging**
  - geaccumuleerde oxidatieve stress:
DNA-schade in eicellen en sperma (Ames, 1994, Ballinger 1996)
  - reactieve carcinogene metabolieten maken verbindingen met DNA, detecteerbaar in spermatozoa, eicellen en embryo's → **doorgeven van prezygotische DNA-schade** (Zenzes, 1999, 2000)

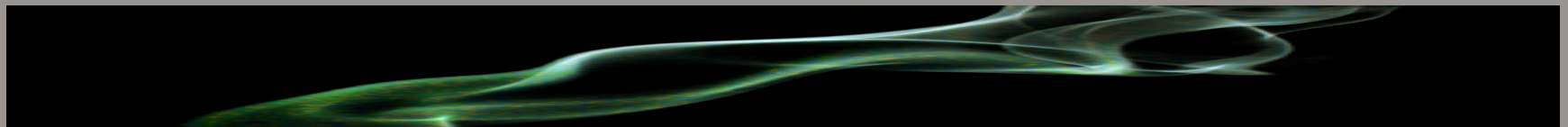

Vroege zwangerschap

- **Miskraam: ↑risico in natuurlijke en ART-cycli**
  - Hughes et al, 1996; Winter et al, 2002; Augood et al, 1998
  - 16% of MC due to smoking (Ness et al, 1999)

Chromosomale defecten embryo zelf?

Placentaire insufficiëntie en embryo/foetale groei restrictie?
(door vasoconstrictieve antimetabolische effecten van sigaret-componenten op circulatie)

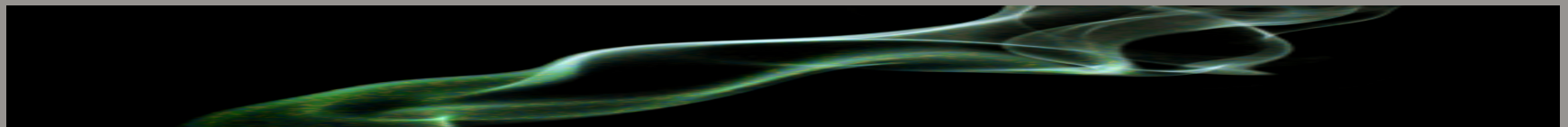

Vroege zwangerschap

- **Extra uteriene zwangerschap: x 3**

- **↑ dosis afhankelijk in rokers**

- OR EUG in R (>20sig/d): **3.5** (95% CI, 1.4-8.6)
(Sarayaia et al, 1998)
- OR EUG in R (>20cig/d): **3.9** (95% CI, 2.6-5.9)
(Bouyer et al, 2003)
- roken verhindert normaal transport van eicelcumuluscomplex doorheen eileider bij hamsters (ciliary beat freq↓)
(Knoll et al, 1998)

Vroege zwangerschap

- **Meerlingzwangerschappen**

- ↑ **mono/dizygote 2-lingen bij rokers?**

- OR dizygote 2-lingen= 1.6; OR monozygote 2-lingen= 2.4 (Parazzini et al, 1996)

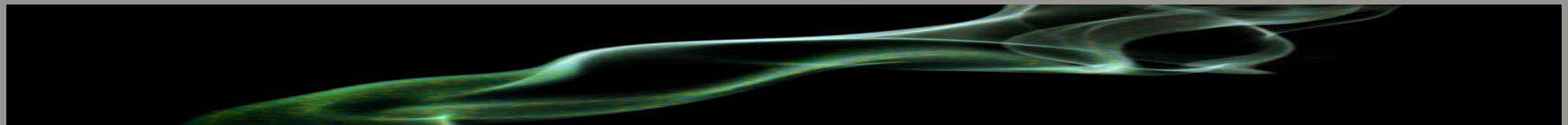
- grote sample size case co studie: ↑ dizygote 2-lingen (Olsen et al, 1988)

- geen verband roken – 2-ling (Kapidaki et al, 1995)

hypothese:

FSH ↑ bij ovarieel falen ↑ → 2-ling ↑

(Beemsterboer et al, 2006)

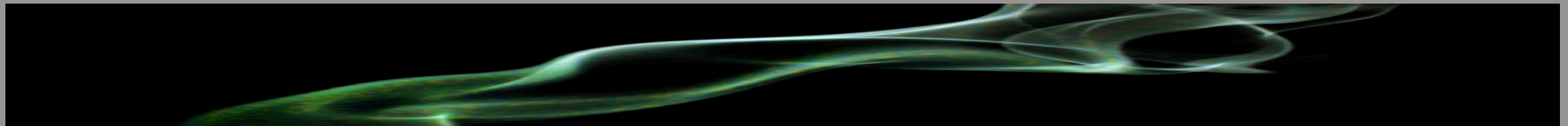
Nageslacht

- Effect **materneel** prenataal roken **op mannelijke nakomeling**

→ **oligozoöspermie** ↑

(OR oligospermie: 2.16)

(Storgaard et al, 2003; Ramlau-Hansen et al, 2007; Jensen et al, 2005)

Nageslacht

- **Paterneel periconceptioneel roken op mannelijke nakomeling:** geassocieerd met:
  - **afwijkingen** in postnatale ontwikkeling en voortplanting zonen (Zenzes et al, 2004)
  - ↑risico **kanker kinderen** <5y (Ji et al, 1997)
  - ↑risico bilaterale **cryptorchidie** (Sang-Kuk Yang et al, 2006)

Effect rookstop

- **deels reversiebel?**

- cohorte (n=499):

- niet-rokers/ex-rokers: $\approx$ implantatie kans

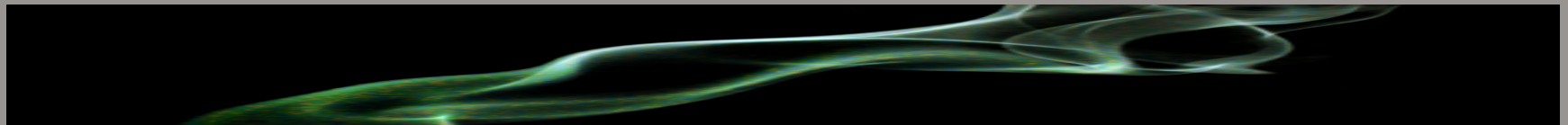
- (Van Voorhis et al, 1996; Hughes et al 2000)

- **Direct toxisch effect metabolieten?**

- Marge rookstop/ start fertiliteitbehandeling??**

- 1 jaar? (Hughes et al, 2000); 1 menstruele cyclus?;

- 6 weken bij ♂?

Effect rookstop

Rol van de (huis)arts in preventie!!

Counselling

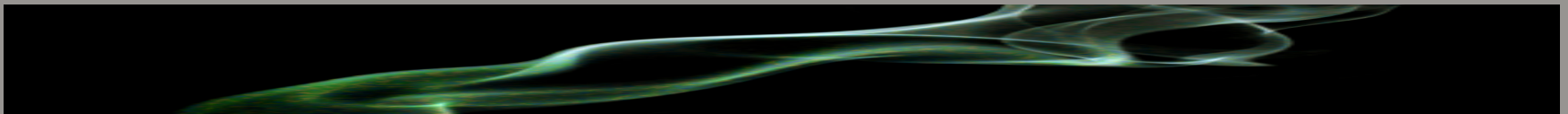
(jonge) vrouwen en mannen!!!

Interventie ‘rookstop’ programma’s bij
infertiele populatie?

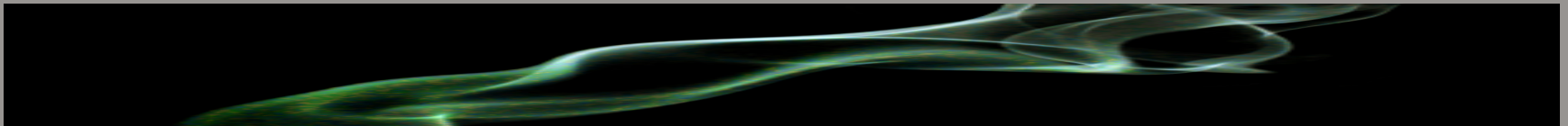
Conclusie

- Roken veroorzaakt uitstel tot conceptie
- Roken versnelt ovariële follikeldepletie/menopauze
- Roken is mutageen tijdens de meiotische maturatie van de gameten en kan een oorzaak zijn van overdraagbare prezygotic DNA-beschadiging

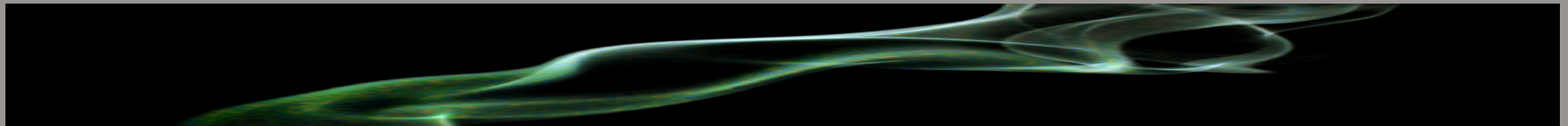
Conclusie

- Rokende IVF-patiënten hebben 2x meer IVF-cycli nodig
- Rokers: hoger risico op miskraam in natuurlijke en geassisteerde cycli
- EUG is 3x hoger bij rooksters
- Effecten van materneel en paterneel roken op de zonen

Finale conclusie

- Roken veroorzaakt een vertraging in conceptie
- Dit effect kan kritisch zijn bij koppels met een verminderde vruchtbaarheid en bij oudere dames.
- Belangrijke effecten op nageslacht

QUALITY AMERICA

SIGARETTEN
CIGARETTES

25

**Zoek hulp om te stoppen
met roken: raadpleeg uw
arts of apotheker**

**Faites-vous aider pour
arrêter de fumer:
consultez votre
médecin ou pharmacien**

**Hier finden Sie Hilfe,
wenn Sie das Rauchen
aufgeben möchten:
Befragen Sie Ihren Arzt
oder Apotheker**

Team CRG ZNA Middelheim

- Artsen
  - Elke D'haeseleer
  - Johan Goiris
  - Ingrid Inion
- Embryologen
  - Kathelijne Mangelschots
  - Ingrid De Pauw
  - Miet Vercruyssen
  - Koen Wouters
- Andrologie
  - Willy Eestermans
- Secretariaat
  - Veerle Struyvelt
- Verpleging/vroedvrouw
  - Ria De Rechter
  - Ilse Creemers
  - Katelijne Van Hoofstadt
  - Davinia Kennis

Varia

- **Marijuana and fertility:**

- ♀:

- disturbance ovulatory function ovarium: delay in conception

(Mueller et al,1999)

- inhibition secretion LH, FSH, PRL → anovulation

(Smith et al,1984)

- ♂:

- ↓seminal fluid, ↓total sperm count ‘and their sperm behave abnormally’

(Burkman et al, 2008)